

บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลยางค้อม

อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช

THE ROLES OF THE BUDDHIST MONKS IN COMMUNITY DEVELOPMENT IN THE AREA OF YANGKHOM SUB-DISTRICT, PIPUN DISTRICT, NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

พระสุภาพ สุภาโว (บัวบรรจง)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลยางค้อม อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช 2) เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลยางค้อม อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลยางค้อม อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ผลการวิจัยพบว่า

1. บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลยางค้อม อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสังคม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.00$) รองลงมา ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อม ($\bar{x} = 3.95$) ด้านวัฒนธรรม ($\bar{x} = 3.94$) และด้านเศรษฐกิจ ($\bar{x} = 3.78$) ส่วนด้านสาธารณสุข มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{x} = 3.76$) และเมื่อจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน พบว่า ประชาชนที่มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบล ยางค่อม อำเภอปุน จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน พบว่า ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของ พระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มี อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และ รายได้ต่อเดือน แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. แนวทางการส่งเสริมบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบล ยางค่อม อำเภอปุน จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ประชาชนได้เสนอแนะบทบาทของ พระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ด้านสังคม ได้แก่ พระสงฆ์ควรเทศนาและอบรม ให้ประชาชนใน ชุมชนมีความรักใคร่สามัคคีกันชุมชน ปฏิบัติตนในการเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ และเป็น แบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตนตามแนวพระพุทธศาสนา ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ พระสงฆ์ปฏิบัติ ตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง จัดให้วัดเป็นศูนย์รวมในการ สนับสนุนการประกอบอาชีพหรือส่งเสริมผลิตภัณฑ์ในชุมชน ด้านวัฒนธรรม ได้แก่ พระสงฆ์ ควรอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น และประเพณีต่าง ๆ ให้กับเด็กและเยาวชนใน ชุมชน ด้านสาธารณสุข ได้แก่ พระสงฆ์ควรปฏิบัติตนแบบอย่างที่ดีและนำธรรมะมาใช้ส่งเสริม ในการบำบัดโรคหรือยาเสพติดแก่ประชาชนในชุมชน และด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ พระสงฆ์ควร เป็นตัวอย่างที่ดีในการรักษาความสะอาดให้กับชุมชน และพื้นที่ปู อนุรักษ์ ป่าไม้และต้นน้ำใน ชุมชน

คำสำคัญ: บทบาท, พระสงฆ์, การพัฒนาชุมชน

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the role of the Buddhist monks in the community development in Yankhom, Phipun district, Nakhon Si Thammarat province, 2) to compare the role of the Buddhist monks in community development classified by their gender, age, education, occupation and monthly income, and 3) to study the suggestions on the ways to promote the role of the Buddhist monks in the community development. By

using simple random sampling, the research instrument was a questionnaire developed by the researcher.

The results were found:

1. The role of Buddhist monks in the community development in Yankhm sub-district, Phipun district, Nakhon Si Thammarat province, the overall is very high. In each case, the social aspect was the highest ($\bar{x} = 4.00$), followed by the environment ($\bar{x} = 3.95$), culture ($\bar{x} = 3.94$) and economic ($\bar{x} = 3.78$) for public health. When it comes to gender, age, education level, occupation and income per month, it is found that people who have opinions on the role of monks in community development are at a high level ($\bar{x} = 3.76$), for the public health was the lowest mean ($\bar{x} = 3.76$). When classified according to gender, age, educational level, occupation and monthly income, it was found that people who had opinions on the role of the Buddhist monks in community development were at a high level.

2. The results of the comparison of the roles of the Buddhist monks in community development in Yankhom sub-district, Phipun district, Nakhon Si Thammarat province were classified by gender, age, education level, occupation and monthly income. It found that the people's opinion with age on the role of Buddhist monks in community development is not different, but the people's opinion with different age, education, occupation and monthly income. There was a statistically significant difference at 0.05 level regarding the role of Buddhist monks in community development.

3. The guideline to promote the role of the Buddhist monks in community development in the area of Yankhom sub-district, Phipun district, Nakhon Si Thammarat province showed that the people suggested the role of Buddhist monks in the community development; In the social aspect is that the Buddhist monks should preach and train in order to make the people in the

community love the unity in the community. Acting in a spiritual leadership and be a good role model in the practice by way of Buddhism. In the economic aspect, the Buddhist monks acted as good examples in living the sufficiency economy. Provide the temple as a center for supporting occupations or promoting products in the community. In the culture aspect, the Buddhist monks should teach about local culture and traditions to children and youth in the community. In the public health aspect, the Buddhist monks should practice good role models and teach Dharma to promote the healing of diseases or drugs to the people in the community. The monks should be good examples of community cleanliness and restoration, conservation of forests and watersheds in the community.

Keywords: Role, Buddhist monk, Community development

บทนำ

บทบาทของพระสงฆ์ในยุคปัจจุบัน พุทธทาสภิกขุกล่าวว่า บทบาทที่พระสงฆ์ทำได้สามารถแบ่งออกเป็น 3 ประการ คือ 1) เผยแผ่ด้วยให้ปริยัติ (การศึกษา) เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ พัฒนาสู่ความคิดที่สามารถพิจารณาได้เอง 2) เผยแผ่ด้วยการทำให้ดู (ปฏิบัติ) เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือและสร้างความสนใจต่อผู้พบเห็น และ 3) เผยแผ่ด้วยการมีความสุขให้ประจักษ์ (ปฏิเวธ) จนเกิดความไว้วางใจในแนวทาง ส่งผลต่อการริเริ่มประพฤติปฏิบัติตาม (เบญจา มังคละ พฤษ, 2552) ส่วนพระสงฆ์ที่ออกไปแสดงบทบาทต่อชุมชนนั้น เนื่องด้วยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ได้เพิ่มบทบาท ด้านการศึกษาสงเคราะห์ และด้านสาธารณสงเคราะห์ ให้พระสงฆ์มีบทบาทในการมีส่วนร่วมพัฒนาสังคมที่เห็นได้ชัดคือ เป็นผู้นำทางศีลธรรม เป็นผู้ให้คำปรึกษาด้านจิตใจ และส่งเสริมการให้การศึกษาธรรมแก่เยาวชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนบริเวณวัดและชุมชนใกล้เคียง พระสงฆ์ในชนบทมีความผูกพันกับชุมชนอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากในแต่ละฤดูกาลมักจะมีกิจกรรมที่สำคัญ ๆ เกี่ยวกับศาสนาและจารีตประเพณีในชุมชนนั้น ๆ ล้วนเป็นการเสริมบทบาทและสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างพระสงฆ์กับชุมชน นอกจากนั้นบทบาทที่สำคัญยิ่งและปรากฏ

อยู่ทั่วไป ได้แก่ การเข้าไปสอนพระพุทธศาสนาในโรงเรียน ทั้งระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา การเข้าไปบรรยายธรรมแบบผสมผสานกับศาสตร์ปัจจุบัน ตามหน่วยงานทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนซึ่งเป็นบทบาทเชิงรุก (พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2554) โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ปรากฏชัดคือบทบาทของพระพยอม กัลยาโณ ซึ่งท่านแสดงออกอย่างโดดเด่นใน 3 ประการ คือ 1) บทบาทในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้วยการถ่ายทอดหลักธรรมให้สอดคล้องเหมาะสมต่อกลุ่มผู้ฟัง 2) บทบาทของผู้ปกป้องพระธรรมวินัย ด้วยการยึดรูปแบบและหลักการอย่างเคร่งครัด แต่หากมีพระสงฆ์ถูกกล่าวหาว่ามีความผิดท่านพร้อมพิสูจน์ หากพบก็เรียกร้องให้สละสมณเพศ และ 3) บทบาทผู้นำในการส่งเสริมพัฒนาอาชีพผู้ด้อยโอกาสผ่านการฝึกอาชีพทั้งยังดูแลรับเลี้ยงผู้ยากไร้ ให้โอกาสเพื่อการพัฒนาตนเองจนสามารถนำไปปรับใช้ในอนาคตตั่งนั้นบทบาทของท่านจึงนับว่าเป็นนักสังคมสงเคราะห์ โดยใช้วัดเป็นสถานที่เรียนรู้และส่งเสริมเศรษฐกิจของชุมชน (เบญจา มังคละพฤษ, 2552) นอกจากนั้น (พระมหาณรงค์ จิตฺตโสภโณ, 2549) ยังได้กล่าวถึงบทบาทหลักของพระสงฆ์ว่ามี 3 ประการ คือ 1) พัฒนาจิตวิญญาณความเป็นมนุษย์ให้แก่ประชาชน ด้วยการแนะนำให้ประพฤติตามหลักพระพุทธศาสนา ส่งเสริมให้ประชาชนปฏิบัติธรรมตามสมควรแก่โอกาส 2) ทำหน้าที่เป็นผู้ให้การศึกษแก่ประชาชนในท้องถิ่น ด้วยการส่งเสริมให้มีการเรียนและสอบธรรมศึกษาแก่เยาวชน และ 3) เป็นผู้นำการพัฒนาชุมชนในด้านต่าง ๆ อาทิ การเป็นผู้นำในการทำงาน การเป็นผู้ประสานเพื่อให้เกิดการร่วมมือจากทุกฝ่าย เป็นผู้ริเริ่มในการก่อตั้งมูลนิธิเพื่อการศึกษาและการพัฒนา นอกจากนั้นท่านยังเป็นวิทยากรให้ความรู้และกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นที่ตนเองอาศัยอยู่ แต่อย่างไรก็ตาม บทบาทนั้นจะเกิดขึ้นและประสบความสำเร็จได้ ต้องได้รับการเรียกร้องหรือตอบรับหรือตอบสนองจากสังคม และโดยเฉพาะอย่างยิ่งท้องถิ่นที่อยู่ในพื้นที่เดียวกับวัด ที่ยังมีวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยม และความเชื่ออื่น ๆ ที่มีอิทธิพลมาจากพระพุทธศาสนา ดังนั้นจึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่พระสงฆ์ต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต ของประชาชนที่มีความเกี่ยวพันกับพระพุทธศาสนา (พระมหาณรงค์ จิตฺตโสภโณ, 2549) และเพื่อตอบสนองต่อปัญหาในสถานการณ์ปัจจุบัน พระสงฆ์ยุคโลกาภิวัตน์ควรมีบทบาทอย่างกว้างขวางในด้านการแก้ไขและพัฒนาสังคม แต่กระนั้นพระสงฆ์ต้องรู้และเข้าใจหลักธรรมอย่างลึกซึ้ง และเป็นผู้เคร่งครัดในวัตรปฏิบัติที่ถูกต้องอย่างสม่ำเสมอด้วย

พระสงฆ์ จึงเป็นสัญลักษณ์ของพุทธศาสนา และเป็นทีเคารพของพุทธศาสนิกชนตลอดมา ซึ่งเป็นกลุ่มของสังคมที่มีข้อปฏิบัติที่เคร่งครัดกว่าคนในสังคมอื่น ๆ หรือ อาจเรียกได้ว่า เป็นผู้นำชุมชนอย่างไม่เป็นทางการของชุมชน เนื่องจากพระสงฆ์ได้รับการยกขึ้นเป็นองค์กรชั้นพิเศษในกลุ่มชุมชนทั่วไป และอาจมองได้ว่าเป็น เทวบุคคลในชุมชน แม้กลุ่มชุมชนศาสนาอื่นยังให้ความนับถือ เนื่องจากเห็นข้อวัตรปฏิบัติของพระสงฆ์ที่ได้ให้กับสังคมต่าง ๆ พระสงฆ์ได้มีการสืบทอดการปฏิบัติต่อ ๆ กันมา แม้จะเป็นเวลานานถึง 2561 ปีแล้วก็ตาม แต่ก็ยังคงปฏิบัติสม่ำเสมอในกิจต่าง ๆ ที่ควรปฏิบัติ กอปรกับยังได้ช่วยจรรโลงสังคมให้มีความสงบ รู้จักสร้าง ความดี ละความชั่ว รู้จักความพอดีพองาม รู้จักแนวทางในการดำเนินชีวิต และที่สำคัญที่สุดคือ ให้สังคมรู้จักคำว่าให้อภัยแก่กันและกัน สืบมาถึงปัจจุบัน สังคมไทยและสังคมโลกต่างก็มีแนวทางพุทธศาสนาโดยมีพระสงฆ์เป็นผู้นำและปฏิบัตินำสังคมตลอดเรื่อยมา

วัดและพระสงฆ์ มีบทบาทที่สำคัญแก่ประชาชนและสังคมมายาวนาน ไม่ว่าจะเป็นสถาน ที่ให้การศึกษา การอาชีพ การรักษาโรค การพิจารณาตัดสินคดีความต่าง ๆ การให้ คำแนะนำสั่งสอน สร้างความเข้มแข็ง ทางด้านจิตใจ และยังเป็นสถานที่พักผ่อนและปฏิบัติ ธรรม รวมทั้งการทำกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องที่รวมอยู่ในวัด ต่อมาบทบาทดังกล่าวได้ลด น้อยลง ตามสภาพความเจริญและการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง มีการแบ่งความ รับผิดชอบกิจกรรมบางอย่างที่วัดเคยมีบทบาทออกไป เช่น การศึกษา การรักษาพยาบาล ประกอบกับวิถีชีวิตของประชาชนที่ได้รับเอาอารยธรรมของชาวตะวันตกมากขึ้น กระทั่งความ จำเป็นในการประกอบอาชีพ ได้ทำให้บุคคลที่เคยเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ภายในวัดลดลงไป ด้วย ความสัมพันธ์ระหว่าง วัด พระสงฆ์กับประชาชนก็ห่างกัน ขาดการส่งเสริมการให้การ ร่วมมือในกิจกรรมการดำเนินงานบำรุงดูแลรักษาวัด และกิจการในพระพุทธศาสนาเท่าที่ควร ส่งผลให้ โอกาสของประชาชนที่จะได้ศึกษาเรียนรู้หลักธรรมทางศาสนาก็น้อยลง มีผลทำให้คุณธรรม จริยธรรมในสังคมเสื่อมลง ประกอบกับที่มีวัดบางแห่งได้มุ่งเน้นการพัฒนาในด้านวัตถุ มากกว่า การพัฒนาในด้านจิตใจ จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้พระสงฆ์สามเณรขาดการสนใจในการศึกษาและ การปฏิบัติ เพื่อเผยแผ่ แก่ประชาชน มีการส่งเสริมสนับสนุนเพื่อให้องค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง คือ วัด พระสงฆ์ และ พุทธศาสนิกชนได้มีการฟื้นฟู พัฒนา กำหนดแนวทางดำเนินกิจการพระ ศาสนาให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพสมบูรณ์ เป็นศูนย์รวมจิตใจ โดยพระสงฆ์เป็นผู้นำในการ พัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและช่วยชี้แนวทางที่ถูกต้อง

บทบาทของพระสงฆ์ในสังคมไทย เป็นงานที่พระสงฆ์จะทำได้โดยตรงก็คือ การสงเคราะห์ทางจิตใจ ส่วนสงเคราะห์ทางวัตถุจะทำได้โดยทางอ้อมด้วยการแนะนำชักจูงผู้อื่นให้กระทำหรือนำสิ่งของหรือบริการที่ได้รับจากผู้อื่นมาเฉลี่ยแบ่งปันให้เป็นประโยชน์กว้างขวางออกไป สำหรับพระสงฆ์ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งพระสังฆาธิการระดับต่าง ๆ นั้นถือว่ามีสำคัญต่อองค์กรพระพุทธศาสนา มาก เพราะนอกจากจะต้องปฏิบัติศาสนกิจตามหน้าที่โดยปกติแล้ว ยังต้องรับภาระหน้าที่ในฐานะพระสังฆาธิการที่ได้รับมอบหมายจากทางคณะสงฆ์อีกส่วนหนึ่งด้วย จึงต้องรับผิดชอบและปฏิบัติหน้าที่ในศาสนกิจอื่น ๆ เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในพันธกิจใน 6 ด้าน คือ 1) ด้านการปกครอง 2) ด้านการเผยแผ่ 3) ด้านการศึกษา 4) ด้านสาธารณูปการ 5) ด้านการศึกษาสงเคราะห์ และ 6) ด้านสาธารณสงเคราะห์ (ปลื้ม โชติษฐยางกูร, 2550)

สำหรับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลยางค้อม อำเภอพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งนำมาซึ่งความศรัทธาแก่พุทธศาสนิกชนในเขตพื้นที่ โดยพระสงฆ์มีความผูกพันกับชุมชนเป็นอย่างมาก และมีบทบาทต่อการส่งเสริมกิจกรรมหลาย ๆ ด้าน ที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่น โดยอาศัยหลักการทางพระพุทธศาสนาเป็นตัวเชื่อมระหว่างหน่วยงานของรัฐ ประชาชนในชุมชน และวัดได้อย่างลงตัว และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนอย่างยั่งยืน มีความสอดคล้องกับแนวคิดและกระบวนการพัฒนาชุมชนในแง่ “กระบวนการสนับสนุนเพื่อให้เกิดการพัฒนา” ที่มุ่งเน้นการพัฒนา “คน” หรือ “กลุ่มคน” โดยการยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา เสริมสร้างศักยภาพในการพัฒนาให้กับชุมชนและเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่มีความเข้มแข็งทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและภูมิปัญญา สามารถพึ่งพาตนเองได้และมีอิสรภาพในการกำหนดวิถีชีวิต การดำรงอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและสันติ ที่เน้นความยั่งยืนของสังคม และสิ่งแวดล้อม ด้วยเหตุนี้เองงานวิจัยเล่มนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ในเขตพื้นที่ตำบลยางค้อม อำเภอพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ใน 5 ด้าน คือ 1) ด้านสังคม 2) ด้านเศรษฐกิจ 3) ด้านวัฒนธรรม 4) ด้านสาธารณสุข และ 5) ด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นบทบาทที่พระสงฆ์มีกับชุมชน ซึ่งช่วยสร้างคุณค่าในการมีส่วนร่วมพัฒนาสังคม และช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับศาสนาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลยางค้อม อำเภอฟิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช” โดยผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

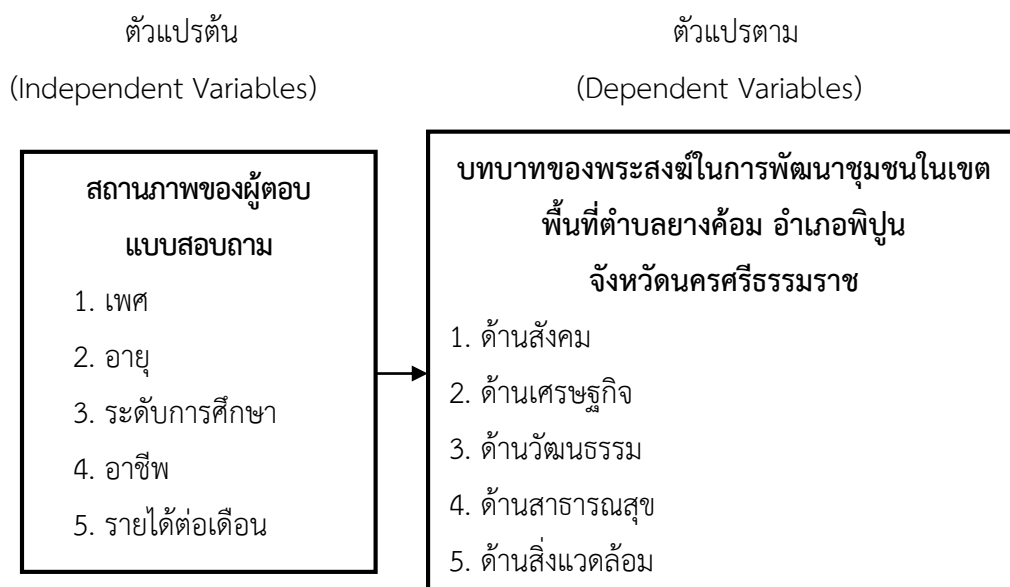
1. เพื่อศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลยางค้อม อำเภอฟิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลยางค้อม อำเภอฟิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ต่อเดือน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลยางค้อม อำเภอฟิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลยางค้อม อำเภอฟิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงนำมาสังเคราะห์กำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework) ประกอบด้วย

ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ สถานภาพทั่วไปของประชาชนในเขตตำบลยางค้อม อำเภอฟิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลยางค้อม อำเภอฟิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช คือ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านวัฒนธรรม ด้านสาธารณสุข และด้านสิ่งแวดล้อม ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลยางค้อม อำเภอฟิปปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการวิจัย โดยแบ่งหัวข้อเรื่องดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ประเภทการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลยางค้อม อำเภอฟิปปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลยางค้อม อำเภอฟิปปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 5,820 คน

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมีขั้นตอนลักษณะและการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือแบบสอบถาม

1. ศึกษาหลักการและแนวคิด จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำเนื้อหา มาวิเคราะห์หาแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาเรียบเรียง และสร้างเป็นแบบสอบถาม เป็นรายข้อ โดยให้ครอบคลุมบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลยางค้อม อำเภอฟิปปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. นำร่างแบบสอบถามเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์
4. นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรงและความครอบคลุมตามเนื้อหาที่ต้องการศึกษา
5. นำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มาปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามให้มีความถูกต้องสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (Index of Item Objective Congruence : IOC) เท่ากับ 0.81
6. นำแบบสอบถามที่ได้จากข้อ 4 ไปทำการทดลองใช้ (Try Out) กับประชาชนเทศบาลตำบลบางจาก อำเภอมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.897
7. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่จะดำเนินการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ขอนหนังสือจากศูนย์บัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต นครศรีธรรมราช ถึงองค์การบริหารส่วนตำบลยางค่อม อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยทำการแจกแบบสอบถามการสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) กับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในเขตพื้นที่ ตำบลยางค่อม อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 361 คน

3. รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากกลุ่มตัวอย่าง ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์ค่าสถิติต่าง ๆ ของค่าเฉลี่ย และค่าร้อยละ นำเสนอผลการวิเคราะห์ตามลำดับ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่ และร้อยละ นำเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยายผล

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลยางค่อม อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และแปลผล โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายของเบสต์ (Best) (พิชญ์ อภิสมจารย์โยธิน , 2550) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00	หมายความว่า	มีบทบาทมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49	หมายความว่า	มีบทบาทมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49	หมายความว่า	มีบทบาทปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49	หมายความว่า	มีบทบาทน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49	หมายความว่า	มีบทบาทน้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 3 เปรียบเทียบบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลยางค่อม อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน โดยใช้สถิติอนุमानสำหรับทดสอบสมมติฐาน เพื่ออธิบายความแตกต่างตามลักษณะ

ประชากร ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่มจะทำการทดสอบด้วยค่าสถิติทดสอบที (t-test) และกรณีตัวแปรต้นมากกว่าสองกลุ่มจะทำการทดสอบด้วยค่าสถิติทดสอบเอฟ (F-test) ถ้าพบความแตกต่างจะทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยสุด (Least Significant Difference : LSD)

ขั้นตอนที่ 4 รวบรวมข้อมูลจากข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลยางค้อม อำเภอพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยแจกแจงความถี่ นำเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย เมื่อได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั้ง 4 ขั้นตอนแล้วนำผลที่ได้มาสรุป และรายงานผลการวิจัยต่อไป

ผลการวิจัย

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1. เพื่อศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลยางค้อม อำเภอพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสังคม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.00$) รองลงมา ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.95$) ด้านวัฒนธรรม ($\bar{X} = 3.94$) และด้านเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 3.78$) ส่วนด้านสาธารณสุข มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ($\bar{X} = 3.76$) โดยทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลยางค้อม อำเภอพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ได้ผลการเปรียบเทียบ ดังนี้

1. บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลยางค้อม อำเภอพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามความคิดเห็นของประชาชนที่มีเพศต่างกัน ซึ่งผลการเปรียบเทียบพบว่า ทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2. บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลยางค้อม อำเภอพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามความคิดเห็นของประชาชนที่มีอายุต่างกัน ซึ่งผลการเปรียบเทียบพบว่า โดยรวมแตกต่างกัน ส่วนรายด้านผลการเปรียบเทียบมีความแตกต่างกัน ยกเว้นด้านเศรษฐกิจที่ไม่แตกต่างกัน

3. บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลยางค้อม อำเภอพิบูล จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามความคิดเห็นของประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ซึ่งผลการเปรียบเทียบ พบว่า ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกัน

4. บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลยางค้อม อำเภอพิบูล จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามความคิดเห็นของประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน ซึ่งผลการเปรียบเทียบ พบว่า ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกัน

5. บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลยางค้อม อำเภอพิบูล จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามความคิดเห็นของประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน ซึ่งผลการเปรียบเทียบ พบว่า โดยรวมแตกต่างกัน ส่วนรายด้านผลการเปรียบเทียบมีความแตกต่างกัน ยกเว้นด้านสังคมที่ไม่แตกต่างกัน

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลยางค้อม อำเภอพิบูล จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ซึ่งจำแนกเป็นรายด้าน ได้ดังต่อไปนี้

1. ด้านสังคม ได้แก่ พระสงฆ์ควรเทศนา อบรม ให้ประชาชนในชุมชนมีความรักใคร่สามัคคีกันในชุมชน พระสงฆ์ควรปฏิบัติตนในการเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณให้กับประชาชน และพระสงฆ์ควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตนตามแนวพระพุทธศาสนา

2. ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ พระสงฆ์ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง พระสงฆ์ควรจัดให้วัดเป็นศูนย์รวมในการเผยแพร่หรือส่งเสริมผลิตภัณฑ์ในชุมชน และพระสงฆ์ควรชักชวนประชาชนในการบริจาคเงิน เพื่อใช้ในการสนับสนุนการประกอบอาชีพ ของผู้ด้อยโอกาส หรือผู้สูงอายุ

3. ด้านวัฒนธรรม ได้แก่ พระสงฆ์ควรอบรมให้ควารู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นให้กับเด็ก และเยาวชนในชุมชน เพื่อสืบทอดต่อไป และพระสงฆ์ควรจัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับประเพณีต่าง ๆ ในท้องถิ่นให้กับเยาวชน และประชาชนที่สนใจ

4. ด้านสาธารณสุข ได้แก่ พระสงฆ์ควรปฏิบัติตนแบบอย่างที่ดีในการให้วัดเป็นแหล่งปลอดยาเสพติด พระสงฆ์ควรนำธรรมะมาใช้ส่งเสริมในการบำบัดโรคให้แก่ประชาชน และพระสงฆ์ควรมีบทบาทในการบำบัดเยาวชนและประชาชนผู้ติดยาเสพติด

5. ด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ พระสงฆ์ควรเป็นตัวอย่างที่ดีในการรักษาความสะอาดให้กับชุมชน และพระสงฆ์ควรเป็นผู้นำในการฟื้นฟู อนุรักษ์ ป่าไม้และต้นน้ำในชุมชน

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลยางค้อม อำเภอฟิปปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช” ในแต่ละด้านซึ่งผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยมาอภิปรายผล เชื่อมโยงกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็น ได้แก่ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านวัฒนธรรม ด้านสาธารณสุข และด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ด้านสังคม พบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตตำบลยางค้อม อำเภอฟิปปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านสังคมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับมาก กล่าวคือ พระสงฆ์มีบทบาทในการอบรม สั่งสอน ธรรมศึกษาหรือศีลธรรม จริยธรรม เป็นที่ปรึกษา แนะนำ ชักชวนให้ประชาชนร่วมพลังเพื่อการพัฒนาชุมชนและปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดี ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต และอำนวยความสะดวกสถานที่ภายในวัดในการจัดกิจกรรมของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (เปลี่ยน พากเพียร, 2537) ว่าบทบาทของผู้บริหารนั้น เป็นผู้ที่มีหน้าที่ในการก่อตั้ง เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในองค์กร ให้การสนับสนุนกิจกรรมของสมาชิก เป็นผู้แนะแนวทาง เป็นผู้ให้คำแนะนำปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ คอยช่วยเหลือและวิเคราะห์ความต้องการของบุคคลในองค์กร และให้ข่าวสารแนะนำผู้ตาม อุทิศตนเองในการทำงาน เป็นผู้นำที่ดี

2. ด้านเศรษฐกิจ พบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตตำบลยางค้อม อำเภอฟิปปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับมาก กล่าวคือ มีการอบรม สั่งสอน ให้คำปรึกษา แนะนำ ส่งเสริม จัดตั้งองค์กรชุมชน ชักชวนให้ร่วมบริจาคเงิน วัสดุ อุปกรณ์ หรืออุปโภคบริโภค เพื่อส่วนรวม และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ประชาชน สอดคล้องกับแนวคิดของ (ประเวศ วะสี, 2541) ว่าการพัฒนาชุมชนเป็นการเสริมสร้างขีดความสามารถของประชาชนและชุมชนให้สามารถที่จะพัฒนาชุมชนได้ด้วยตนเอง การขอความช่วยเหลือจากภายนอกชุมชนต้องเป็นสิ่งที่เกิน

ความสามารถของชุมชนเท่านั้น เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ศีลธรรม และสุขภาพ

3. ด้านวัฒนธรรม พบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตตำบลยางค้อม อำเภอฟิปปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านวัฒนธรรม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับมาก กล่าวคือ พระสงฆ์มีการจัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ สอดแทรกศีลธรรมเพื่อสร้างความเจริญงอกงามในวิถีชีวิต จัดให้วัดเป็นศูนย์กลางในการจัดเก็บ อนุรักษ์ โบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ เผยแผ่ ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมประเพณี สอดคล้องกับงานวิจัยของ (พระครูสุวรรณวรการ, 2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในจังหวัดปทุมธานี ด้านวัฒนธรรม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ (รศ.พรชัย พันธุ์ธาดาพร, 2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ด้านวัฒนธรรม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูนนทมงคลวิศิษฐ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาสังคมในจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาสังคม ด้านวัฒนธรรม อยู่ในระดับมาก

4. ด้านสาธารณสุข พบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตตำบลยางค้อม อำเภอฟิปปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านสาธารณสุข อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับมาก กล่าวคือ พระสงฆ์มีการให้ความรู้ อบรม ส่งเสริม สนับสนุน หรือปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างในดูแลสุขภาพอนามัย และป้องกันโรคให้แก่ประชาชนในชุมชน ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐในการดูแลสุขภาพอนามัย จัดกิจกรรมหรือโครงการในการต่อต้านยาเสพติดในชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของ (สมชาย ศรีวิรัตน์, 2560) ว่าการพัฒนาชุมชน ต้องพัฒนาให้ประชาชนในท้องถิ่นพึ่งตนเองได้มากขึ้น โดยมีรัฐบาลคอยให้การช่วยเหลือ สนับสนุน สอดคล้องกับงานวิจัยของ (พระมหาวิเชียร ชาญณรงค์, 2544) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทพระสงฆ์ในการนำหลักมาใช้ทำกิจกรรมงานพัฒนาชุมชนเพื่อการลด ละ เลิก อบายมุข ศึกษาเฉพาะกรณีพระครูศีลวราภรณ์ (เฉลิม จิตฺตสีโล) วัดโนนเมือง ตำบลโนนเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า

บทบาทของพระครูศีลารามารณ์ ได้ส่งผลให้ชุมชนได้ร่วมมือทำกิจกรรมด้วยกัน เพื่อมุ่งสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง เพื่อเป็นแรงผลักดันให้ชุมชนอยู่รอดและพึ่งพากันเองใน

5. ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตตำบลยางค่อม อำเภอฟิปปน จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านสาธารณสุข อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับมาก กล่าวคือ บทบาทในการปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนมีจิตอาสาและส่วนร่วมในการอนุรักษ์ส่งเสริม สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นให้รู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างรู้คุณค่าอย่างยั่งยืน และต่อต้านการทำลายสิ่งแวดล้อมในชุมชน รวมทั้งจัดสภาพแวดล้อมในชุมชนให้น่าอยู่อาศัยมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ (ประเวศ วะสี, 2541) ว่าการพัฒนาชุมชนเป็นของประชาชน โดยประชาชนเพื่อประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นแนวคิดที่สำคัญประการหนึ่งของการพัฒนาชุมชน

สรุป

บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลยางค่อม อำเภอฟิปปน จังหวัดนครศรีธรรมราช นำมาซึ่งความศรัทธาแก่พุทธศาสนิกชนในเขตพื้นที่ โดยพระสงฆ์มีความผูกพันกับชุมชนเป็นอย่างมาก และมีบทบาทต่อการส่งเสริมกิจกรรมหลาย ๆ ด้าน มีประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่น โดยอาศัยหลักการทางพระพุทธศาสนาเป็นตัวเชื่อมระหว่างหน่วยงานของรัฐ ประชาชนในชุมชน และวัดได้อย่างลงตัว และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลยางค่อม อำเภอฟิปปน จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม มีค่าแปลผล อยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

1. พระสงฆ์ในเขตพื้นที่ตำบลยางค่อม ควรรวมกลุ่มหรือสร้างกลุ่มทางวัฒนธรรมในการพัฒนาประชาชนในชุมชนให้มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น

2. พระสงฆ์ในเขตพื้นที่ตำบลยางค้อม ควรแสดงบทบาทในการพัฒนาชุมชนให้เป็นที่ประจักษ์แก่ประชาชนในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียงให้มากกว่าเดิม

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลยางค้อม อำเภอพิบูล จังหวัดนครศรีธรรมราช ยังมีประเด็นที่น่าศึกษาอีกหลายประเด็น และงานวิจัยนี้ไม่อาจนำมาศึกษาได้ทั้งหมด ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป เช่น

1. ควรศึกษาภาวะผู้นำของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในตำบลยางค้อม อำเภอพิบูล จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. ควรศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการส่งเสริมสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตตำบลยางค้อม อำเภอพิบูล จังหวัดนครศรีธรรมราช

เอกสารอ้างอิง

- เบญจา มังคละพุกษ์. (2552). พระกับการเมือง หลวงตามหาบัวกับทักษิณ บันทึกเหตุการณ์ทางการเมืองร่วมสมัย. นนทบุรี: บ้านหนังสือ.
- ประเวศ วะสี. (2541). ประชาคมตำบลยุทธศาสตร์เพื่อเศรษฐกิจพอเพียงศีลธรรมและสุขภาพ. กรุงเทพมหานคร: มติชน.
- ปลื้ม โชติขุญยางกุล. (2550). กฎหมายคณะสงฆ์. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เปลิ้น พากเพียร. (2537). บทบาทหน้าที่ของศึกษาธิการอำเภอตามความคิดเห็นของหัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอและผู้บริหารโรงเรียน จังหวัดศรีสะเกษ. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พระครูสุวรรณวรการ. (2553). “ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในจังหวัดปทุมธานี”. พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2554). การเผยแผ่เชิงรุก. กรุงเทพมหานคร: สามลดา.

พระมหานรงค์ จิตตโสภโณ. (2549). อ้างถึงใน พิชิต คำพลงาม. “พระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น”. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

พระมหาวิเชียร ชาญณรงค์. (2544). “บทบาทพระสงฆ์ในการนำหลักธรรมมาใช้ทำกิจกรรมงานพัฒนาชุมชนเพื่อ ลด ละ เลิก อบายมุข ศึกษาเฉพาะกรณีพระครูศีลวราภรณ์ (เฉลิม ฐิตสีโล)”. ใน วิทยานิพนธ์พัฒนาชุมชนมหาบัณฑิต. สาขาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พิษณุ อภิสมาจารโยธิน . (2550). การศึกษาผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมทักษะทางสังคม Hail Trip. กรุงเทพมหานคร: คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล.

รศ.พรชัย พันธุ์ธาดาพร. (2559). “บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา”. คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.

สมชาย ศรีวิรัตน์. (4 มกราคม 2560). แนวคิด หลักการพัฒนา และการดำเนินงานพัฒนาชุมชน.